

NACRT UGOVORA O ZAPOŠLJAVANJU REDOVNICA

Jure Brkan
Katolički bogoslovni fakultet Split

UDK 262.9
Izvorni znanstveni rad

Na temelju kanona 681. i 682. Zakonika kanonskog prava, Auktor razlaže potrebne sastavnice pismenog ugovora o zapošljavanju redovnica u crkvenim ustanovama. Na temelju izložene materije, predlaže "Nacrt pismenoga ugovora" koji može poslužiti kao uzorak i putokaz pri sastavljanju takvog ugovora.

Uvod

Ovaj "Nacrt ugovora" o povjeravanju apostolskog djela kao i povjeravanju i uklanjanju redovnica¹ sa crkvene službe *u biskupiji* ili *u nekoj redovničkoj ustanovi*, ili "Nacrt ugovora o zapošljavanju redovnica u crkvenim ustanovama" popravak je moga bivšeg prijedloga nacrtu ugovora iz 1996. godine. Ovaj "nacrt ugovora" smatram da je potpuniji i da može poslužiti s jedne strane *dijecezanskom (nad)biskupu* i *mjerodavnom redovničkom poglavaru* kao pomoć, a s druge pak strane, može poslužiti kao pomagalo *mjerodavnoj višoj redovničkoj poglavarici* koja *predlaže* članove svoje ustanove (redovnice) za određeno djelo ili *pristaje* da njezina sestra vrši određeno apostolsko djelo ili posebnu crkvenu službu prema *pisanom ugovoru* u smislu kann. 681. i 682. *Zakonika kanonskog prava* koji vrijedi za *Latinsku crkvu* (kan. 1). Nacrt ugovora može poslužiti *poslodavcu* i *posloprimcu* kako bi lakše *izričito i potanko (expresse et accurate)* sklopili posebni pisani ugovor prema CZ kan. 681, § 2. što zahtijevaju današnje potrebe i mentalitet ljudi u građanskom društvu kao i u Katoličkoj crkvi latinskog obreda.

Upozoravam obje stranke iz ugovora, tj. i poslodavca i posloprimca da ovaj nacrt ugovora nije u nikakvu slučaju konačan ugovor prema kan. 681 § 2. nego nacrt ili prijedlog ugovora. To naglašavam zato jer je moj nacrt prvoga teksta ugovora bio isto tako nacrt, a ne konačan tekst

¹ U nacrtu ugovora govor je o redovnicama, ali se ovaj ugovor može u nekim slučajevima primijeniti također na redovnike u onim slučajevima kada dijecezanski biskup povjerava neko apostolsko djelo ili crkvenu službu redovnicima: Kan. 606. propisuje: "Što je određeno za ustanove posvećenoga života i njihove članove s jednakim pravom vrijedi za oba spola (*utroque sexu valet*), osim ako se što drugo utvrdi iz sklopa govora ili iz naravi stvari."

ugovora, samo predložak napisan kao neka vrsta obrasca. Neki našu stručnu pomoć nisu uopće shvatili pa su se zbunili, a neki su mi čak izrazili negodovanje. Ovdje naglašavam da je ovo samo jedan pokušaj pravne i teološke *pouke ili orijentacije*, posebno redovništvu, kako bi, prema našem shvaćanju, trebalo sklapati ugovor između redovničke ustanove i dijecezanskog biskupa o zapošljavanju njihovih članova. Ovaj nacrt ugovora može poslužiti i višim redovničkim poglavarima kada poput biskupa, sklapaju ugovor s drugim redovničkim ustanovama iako kan. 681, § 2 izričito ne govori o sklapanju tako pisana ugovora između redovničkih ustanova (s određenom redovničkom poglavaricom: provincijalka, generalica...), nego je u kan. 681, § 2, riječ o redovnicima i dijecezanskom biskupu koji povjerava apostolska djela redovnicima. U tom slučaju zakonodavac, imajući u vidu današnji mentalitet i djelovanje ljudi, propisuje da i u Crkvi treba sklapati pisane ugovore između dijecezanskog biskupa i mjerodavnog poglavara ustanove.

Iako kan. 681 ne govori o djelima koje mjerodavni redovnički poglavar povjerava redovnicama i o pisanom ugovoru između mjerodavnoga redovničkog poglavara i mjerodavne redovničke poglavarice, mi predviđamo i takve slučajeve jer se već započelo takvom praksom pa i za takve slučajeve vrijedi ovaj "nacrt ugovora".

Kada je riječ o ugovorima, onda treba imati u vidu također kan. 1290. koji kaže: "Što građansko pravo na nekom području određuje o ugovorima, bilo općenito bilo posebno, i o njihovu ispunjavanju, neka se s istim učincima obdržava u kanonskom pravu u stvarima koje podliježu crkvenoj vlasti upravljanja, osim ako se to protivi božanskom pravu ili ako se što drugo određuje kanonskim pravom, a uz obdržavanje propisa kan. 1547." A kan. 1547 kaže: "Dokazivanje pomoću svjedoka, pod vodstvom suca, dopušta se u bilo kojim parnicama."

Prije sklapanja pisanog ugovora, obje strane iz ugovora trebaju najprije dobro razmisliti *o apostolskom djelu ili o radnom mjestu, o osobi ili osobama i njihovu djelovanju te o stvarima ekonomske naravi, mogućnostima*, itd.

Primljeno apostolsko djelo ili crkvena služba, treba odgovarati svrsi i naravi pojedine redovničke ustanove. Nikako nije dopušteno nagrditi karizmu bilo koje redovničke ustanove. Treba imati u vidu da ustanove koje se posvećuju apostolskim djelima, da njezina apostolska djelatnost spada na samu njezinu narav (kan. 674, 675) i kada ne bi apostolski djelovali da bi iznevjerili svoju karizmu. Ipak, uvijek trebaju znati da svi ne mogu raditi sve i na isti način.

U razgovoru s poslodavcem (dijecezanski biskup ili mjerodavni redovnički poglavar), upozoravam mjerodavnu redovničku poglavaricu, da treba razborito, sa svojim vijećem kada to traži posebno pravo ustanove, razmotriti o ponudama i mogućnostima ustanove (brojčano stanje, kvalitete, itd.). I poslodavac i posloprimac, tj. obje strane iz ugovora, trebaju voditi računa o postizanju općeg dobra Crkve, biskupije i redovničkih ustanova. Tu nije dosta reći: tako ja shvaćam ugovor. Treba uzajamno u dijalogu i dogovoru, shvaćanje razbistriti i uskladiti. U krajnjem slučaju, kada se obje stranke iz ugovora ne bi držale slova i duha ugovora,² moglo bi doći do možebitnih nesuglasica. Tada se, prema zakonu i običaju, u ljubavi prema Crkvi Božjoj i njezinim udovima, trebaju i poslodavac i posloprimac obratiti nadležnoj hijerarhijskoj vlasti da ona riješi možebitne nesporazume.

Redovnice o kojima je riječ u ugovoru (one o kojima se radi) trebaju biti upoznate sa sadržajem ugovora imajući, kada je riječ o stvarima gospodarske naravi, uvijek na pameti da su one redovnice Katoličke crkve i da se na nje odnosi propis *Zakonika* iz 1983. kann. 611, 668, § 3, 677, § 1, 678, §§ 2 i 3, 682 te *Kriteriji o odnosima između biskupa i redovnika* od 14. svibnja 1978, br. 58. kao i na druge redovnice koje djeluju na van (*ad extra*) i one koje djeluju unutar redovničke ustanove (*ad intra*).

Redovnice radile bilo koje apostolsko djelo, ostaju uvijek redovnice podložne dvojici poglavara: svojim mjerodavnim poglavaricama prema vlastitom zakonodavstvu ustanova (Pravilo, Konstitucije, Statuti, Direktorij, odluke kapitula itd) i dijecezanskom biskupu prema propisima prava i točkama iz ugovora.

U ugovoru treba, između ostaloga, izričito i potanko odrediti:

1. što se odnosi na izvršenje djela;
2. što se odnosi na članove za to dodijeljene;
3. što se odnosi na gospodarske stvari (kan. 681, § 2).

² Ovdje citiram što sam napisao u: J. BRKAN, *Opće odredbe kanonskoga prava*, Makarska, 1997, str. 13, bilješka 7: "Može se reći da u Crkvi ima dosta metajuridičkoga, tj. više se u Crkvi djeluje posredstvom Duha Svetoga koji puše gdje hoće pa i preko propisa. Crkveni se poredak ne iscrpljuje u propisima. Sami propisi su nedostatni. Zakoni nisu nikada cilj sebi samima već su uvijek sredstvo, pomoć da se očuva vidljivi element u Crkvi, Otajstvenom tijelu Kristovu. Zakon je u službi i Crkve i udova. Bez zakona bi nastala mušičavost, neorganiziranost, nepravda i još mnoga druga zla koja rastvaraju i ruše svako zajedništvo i ispravan suživot među članovima bilo koje skupnosti. Onima koji kažu: "Što će nam ugovor, dosta je ljubav", odgovaramo: Ljubav nije ni opreka ni alternativa zakonu već srž svih zapovijedi: "Ljubav ne čini bližnjemu zla. Dakle: Ljubav je ispunjeni Zakon" (Rim 13, 10).

To bi, ukratko, trebao biti sadržaj ugovora. Ako bi u ugovoru nedostajale neke od te tri stvari onda se ne bi moglo reći da je ugovor sklopljen potpuno onako kako crkveni zakonodavac traži od poslodavca i posloprimca u kan. 681. Evo obrasca koji može biti uzorak za dokumenat.

UGOVOR

Između (nad)biskupije(ili redovničke ustanove: Provincije, Družbe)..... zastupane u osobi dijecezanskog (nad)biskupa N.N. (ili njegova opunomoćenika N.N.) ili nadležnoga redovničkog poglavara N.N. (ili njegova opunomoćenika N.N.) /dalje poslodavac/ i redovničke ustanove zastupane u osobi mjerodavne redovničke poglavarice N.N. (ili njezine zastupnice NN.) kojim se povjerava apostolsko djelo..... redovnici N.N. (ili redovnicama.....) /dalje posloprimac/ prema kan. 681.³

³ Određeni ugovor sklapaju dijecezanski biskup prema kan. 681. (ili mjerodavni redovnički poglavar ili mjerodavna redovnička poglavarica za djela koja oni mogu pravno povjeriti redovnicama odnosno redovnicima) ili njihovi posebni opunomoćenici. Autori se slažu da ugovor treba potpisati viša redovnička poglavarica ili poglavar (usp. D. J. ANDRÉS, *Il diritto dei religiosi. Comento esegetico al Codice*, sec. ed, EDIURCLA, Roma 1966, str. 563). Ako je redovnička ustanova razdijeljena na pokrajine (provincije) onda ugovor sklapaju provincijalka ili provincijal, ako je redovnička ustanova nije razdijeljena na provincije onda ugovor potpisuje generalni poglavar odnosno generalna poglavarica. Obje stranke iz ugovora mogu, u skladu sa zakonom, nekoga opunomoćiti da u njihovo ime potpiše ugovor. Uostalom, redovnička ustanova neka u svojim Konstitucijama ili Statutima točno odredi tko može apostolsko djelo povjeriti i tko može apostolsko djelo primiti.

Smatramo da ugovor može sklopiti: *Prelat teritorijalne prelature* (kan. 370); *Opat teritorijalne opatiije* (kan. 370); *Apostolski vikar i apostolski prefekt* (kan. 371, § 1); *Apostolski administrator* (kan. 370, § 2). Može li apostolsko djelo ili crkvenu službu redovnici povjeriti dijecezanski upravitelj (kan. 428, §§ 1-2)? Smatramo da ne može. *Dijecezanski upravitelj* ne može povjeriti *pisanim ugovorom* župu kleričkoj redovničkoj ustanovi ili kleričkoj družbi apostolskog života, niti osnovati župu u crkvi ustanove ili družbe (kan. 520, § 1). Na isti način, dijecezanski upravitelj ne može sklopiti pisani ugovor o povjeravanju apostolskog djela redovnici. Kan. 428, § 1, kaže: "Dok je stolica prazna, neka ne uvodi ništa novo." Naime, u oba slučaja traži se pisani ugovor (usp. kann. 520 § 1, 681, § 2), a služba dijecezanskog upravitelja je privremena i on ne smije uvoditi ništa novo. Kan. 428, § 1, propisuje jasno: "Sede vacante nihil innoventur."

HBK, 2. travnja 1997. br. 281/BK-96-ad. određuje: "Provincijalka s jedne strane a poslodavac (župnik i sl.) s druge strane sklapaju sporazum, koji se zatim dostavlja Ordinariju na uvid i odobrenje." Ovdje naglašavamo: Nije "župnik i sl." pravni sugovornik mjerodavne redovničke poglavarice odnosno mjerodavnoga redovničkog poglavara. Oni sklapaju pisani ugovor s dijecezanskim biskupom (kan. 681) ili između sebe (takva je praksa!).

Nacrt ugovora treba dobro pripremiti posavjetovavši se sa redovnicama i s drugim osobama kod kojih će redovnice raditi, npr.: župnik, predstavnik kurije, predstavnik samostana, predstavnik sjemeništa, predstavnik Bogoslovije, itd.

Čl. 1.

Posloprimac je suglasan da za obavljanje povjerenog djela predlaže redovnicu N.N. ili više redovnicate jamči da je redovnica N.N. (ili redovnice) prikladna obavljati povjereno djelo

Redovnica N.N. (ili redovnice)..... ispunjavaju posebne uvjete potrebne za rad na radnom mjestu..... (navesti svako pojedinoj redovnici u čemu je redovnica stručna, stupanj stručne sprema i smjer zanimanja, radno iskustvo, koliko godina vrši taj ili sličan posao, i druge poslove)⁴

Čl. 2.

Radni se odnos zasniva na neodređeno vrijeme, ili određeno vrijeme od (točno navesti koliko vremena)

Čl. 3.

Poslodavac i posloprimac su suglasni da se povjeravanje dotične službe i imenovanje na službute uklanjanje sa službe..... vrši prema propisima kan. 682. s tim da se o namjeri uklanjanja redovnice sa službe (radnog mjesta) treba drugu stranku iz ugovora obavijestiti prije barem jedan mjesec dana.⁵

⁴ Fra Velimir Blažević, 20. prosinca 1996. piše u objekcijama na moj nacrt ugovora koji sam poslao *Uniji viših redovničkih poglavarica* (s. Šutra): "Ti se podaci mogu tražiti i navesti ako bi se ugovor sklapao za svaku sestru pojedinačno i uvijek iznova kod svake promjene neke sestre na određenom radnom mjestu. Vjerujem da se to u praksi dosad nije činilo, a da se neće činiti ni ubuduće, nego da se sklapa opći sporazum za zapošljavanje sestara u nekoj ustanovi na neograničeno vrijeme. A ako je doista tako, onda se u općem sporazumu o zapošljavanju sestara u određenoj ustanovi može naznačiti samo koje se znanje ili stručna sprema traži za određeno radno mjesto, pa prema tome da na određeno mjesto treba biti postavljena odgovarajuća časna sestra."

⁵ HBK, 2. travnja 1997. br. 281/BK-96-ad. smatra da premještaj sestre treba vršiti Provincijalna glavarica i o tome obavještava poslodavca Ordinarija. Zbog određenih okolnosti premještaj sestre može zatražiti i Ordinarij."

Smatramo da je rješenje, kan. 682, § 2. prihvatljivije, a njegovi su izvori u: Zakonik 1917. kann. 454, § 5, 631; Motu proprio pape Pavla VI. od 6. kolovoza 1966, *Ecclesiae Sanctae* I, 32. koji kaže: "Iz teškog razloga može svaki redovnik biti maknut iz povjerene službe bilo voljom vlasti koja je povjerila tu službu, pošto je upozorila redovničkog poglavara, bilo voljom poglavara, pošto je upozorila vlast koja je povjerila službu, jednakim pravom a da nije potreban pristanak drugoga; niti je dužan jedan drugome otkriti razloge odluke, a još manje opravdavati je. No ostaje pravo uložiti priziv *in devolutivo* na Apostolsku Stolicu." Usp. još: Dokumentat Svete kongregacije za redovnike i svjetovne institute i Svete kongregacije za biskupe, koje je odobrio Sveti Otac papa Pavao VI. 23. travnja 1978, pod nazivom "*Mutuae relationes*", a objavljene su u Rimu 14. svibnja 1978, god. na svetkovinu Duhova (na hrvatskom: Kriteriji o odnosima između biskupa i redovnika u Crkvi), br. 58.

Čl. 4.

Redovnica N.N. (ili redovnice: navesti točan broj) preuzet će službu (ili stupiti na rad) na temelju ovog ugovora, dana

Čl. 5.

Redovnica (ili redovnice) će raditi na radnom mjestu (ovdje navesti naziv radnog mjesta, opisati potanko djelokrug rada na dotičnom radnom mjestu) i obavljati poslove (odgovarajuće stručnoj spremi redovnice, vrsti zanimanja, znanju i sposobnosti) u (navesti mjesto rada: župa, samostan, sjemenište, biskupijska kurija ... itd.).

Čl. 6.

Stranke iz ugovora su sporazumne da, bez izričitog dopuštenja obadviju stranaka iz ovog ugovora, redovnici N.N. ili redovnicama nije dopušteno prihvaćati druga djela koja nisu u skladu s ovim ugovorom.

Čl. 7.

a) Redovnica će raditi u punom (ili nepunom⁶) radnom vremenu(broj sati na dan) (dnevno, tjedno, ako se radi o nepunom radnom vremenu).

b) Raspored radnog vremena utvrđuje se (jednokratno ili dvokratno).

c) Početak i završetak radnog vremena utvrđuje se na slijedeći način: (ovdje navesti početak dnevnog radnog vremena i završetak dnevnog radnog vremena, predvidjeti vrijeme rekreacije i molitvenih vježbi).

⁶ Ovdje treba zapaziti da u izmijenjenim prilikama u Hrvatskoj mogu postojati barem tri vrste sestara koje se zapošljavaju u crkvenim ustanovama:

1. Redovnice koje rade samo poslove na temelju ugovora, kao što je to bilo do sada;
2. Redovnice koje su zaposlene u nekoj drugoj ustanovi na pola radnog vremena ili honorarno;
3. Redovnice koje su zaposlene na puno radno vrijeme van ovog ugovora (npr. one koje imaju 20 ili više od 20 sati vjeronauka u školi, tj. one koje su postale državne službenice).

To je novo nastali problem. Njega već treba posebno za svaki slučaj rješavati i takve slučajeve treba ugraditi u ugovor i to "na licu mjesta", izričito i potanko. Iluzorno je za tako nešto nuditi gotovu formulu. To se ne može općenito riješiti, ali stvar treba rješavati na terenu. Neka mjerodavne poglavarice imaju na pameti da su sestre već postale preopterećene poslom, posebno u našim prilikama. Treba pripaziti na zdravlje takvih sestara. Postavljam problem: jesu li uopće one sestre koje su zaposlene u školi s punim radnim vremenom sposobne još i službeno nešto raditi na bilo kojem radnom mjestu? Istina, takve još mogu "nešto" pomoći u redovničkoj zajednici ili na župi, ali kažem "nešto", tj. ako pomažu na župi onda je to honorarno, ali ne kao do sada s punim radnim vremenom, itd.

Čl. 8.

- a) Tijekom rada s dvokratnim punim radnim vremenom redovnica će koristiti dnevni odmor: od do sati.
- b) Tjedni odmor redovnica će koristiti (navesti dan).
- c) Mjesečno će redovnica imati jedan dan slobodan za duhovnu obnovu.
- d) Redovnica ima pravo na godišnji odmor po Zakonu o zapošljavanju⁷.
- e) Svoje godišnje duhovne vježbe redovnica će imati za vrijeme godišnjeg odmora.
- f) Redovnici se osiguravaju tri dana godišnje za njezino stručno usavršavanje. Ti dani se ne računavaju u dane godišnjeg odmora niti se mogu koristiti u druge svrhe.
- g) Za dane iz tjednog odmora, jednog slobodnog dana u mjesecu, godišnjeg odmora, za dane duhovnog ili stručnog osposobljavanja redovnica će primati nadoknadu kao i za radne dane.
- h) O možebitnoj zamjeni određene redovnice dok je ona na bolovanju ili dok je, spriječena na bilo koji drugi dopušteni način, prema ovom ugovoru, stranke iz ugovora će se obostrano dogovoriti.

Čl. 9.

Ovim se ugovorom jamči redovnici da i dalje ostaje pod vlašću svojih poglavarica te da joj se ne priječi opsluživanje vlastitih propisa koje od nje traže zakoni vlastite ustanove.

Čl. 10.

Osobni dohodak odnosno plaća za redovnicu isplaćuje se najkasnije do(navesti u koji dan u mjesecu) za rad izvršen u proteklom mjesecu. Plaća iznosi(iznos navesti i brojevima i slovima).⁸

⁷ Kan. 22: "Svjetovni zakoni, na koje upućuje crkveno pravo, neka se u kanonskom pravu obdržavaju s jednakim učincima, ako nisu protivni božanskom pravu i ako kanonsko pravo ne određuje nešto drugo."

⁸ Ovdje treba pripaziti na odredbe HBK, 2. travnja 1997. br. 281/BK-96-ad:
"Osobni dohodak redovnici zaposlenoj po sporazumu (ugovoru m. op.), kojoj poslodavac osigurava stan, hranu te doprinos za MIO i zdravstveno osiguranje, bit će u visini doprinosa za petnaest misnih stipendija.

Redovnica koja je zaposlena na pola radnog vremena, a poslodavac joj osigurava stan, hranu te doprinos za MIO i zdravstveno osiguranje, dobiva plaću u visini doprinosa za deset misnih stipendija.

Redovnica koja je zaposlena (npr. u školi) na puno radno vrijeme te od svoje zarade ima stan i hranu, s poslodavcem će se sporazumjeti o mogućnostima sudjelovanja u župnom pastoralu ili kućnim poslovima uz primjerni honorar, doprinos za MIO i zdravstveno osiguranje".

Čl. 11.

Ako redovnica nije zdravstveno i mirovinsko osigurana iz nekoga drugog naslova, plaćanje mirovinskog i zdravstvenog osiguranja snosi poslodavac prema Zakonu o osiguranju osoba u radnom odnosu koji su na snazi za područje gdje redovnica aktualno radi.

Čl. 12.

Za vrijeme službenog putovanja po nalogu poslodavca redovnici pripada naknada za troškove prijevoza kao i naknada za hranu i smještaj.

Čl. 13.

a) Ako redovnica ima hranu i smještaj u zajedničkom domaćinstvu (župna kuća, samostan, kurija i sl.) za hranu i smještaj briga se poslodavac.

b) Ako redovnica ima državna primanja ili primanja iz drugog naslova, uzdržavanje sestara se rješava sporazumno

c) Ako redovnica ima odvojeno hranu i smještaj (npr. ako redovnica živi i hrani se u svojoj redovničkoj kući), za hranu i smještaj briga se njezina redovnička zajednica.

Čl. 14.

Ugovorne stranke, u materiji ovog ugovora ili u slučaju jednostranog prekida ugovora, ne mogu se pozivati na svjetovnu vlast, tj. ovaj ugovor vrijedi samo za crkveno pravno područje.

Čl. 15.

Samo poslodavac i posloprimac iz ovog ugovora mogu dopunjavati, mijenjati i dokidati pojedine stavke iz ugovora.⁹ Sam ugovor može se raskinuti obostrano (sporazumno) ili jednostrano. U slučaju da se ugovor raskida jednostrano, onda jedna od stranaka potpisnica ovoga ugovora mora pisanim načinom upozoriti drugu stranku o namjeri raskida barem tri mjeseca prije.

⁹ Fra Velimir Blažević, 20. prosinca 1996. piše: "Mislim da bi trebalo razmisliti o tome može li župnik, ili ravnatelj sjemeništa, ako su oni sklapali sporazum, taj sporazum na svoju ruku i raskinuti, ili da je za to potrebno čuti mišljenje dijecezanskog biskupa, odnosno provincijala kojemu je taj župnik ili ravnatelj sjemeništa podložan."

Niti župnik niti ravnatelj sjemeništa ne sklapaju ugovor. Istini za volju, oni mogu biti opunomoćenici dijecezanskog biskupa ili mjerodavnog redovničkog poglavara. Samo za to što je netko župnik ili ravnatelj sjemeništa ne znači da može raskidati ugovor. Ugovor mogu raskinuti poslodavac ili posloprimac ili obostrano ili jednostrano, uz uvjete postavljene u ugovoru.

Čl. 16.

Za sporna pitanja u materiji ovog ugovora, koja ne mogu izgaditi obje stranke, treba se uteći Svetoj Stolici.¹⁰

Čl. 17.

Ovaj je ugovor sačinjen u 4 istovjetna primjerka: jedan se primjerak čuva u (nad) biskupskom ordinarijatu, jedan primjerak se čuva u Provincijalatu poslodavca, jedan se primjerak čuva u Provincijalatu posloprimca; jedan se primjerak čuva u arhivu pravne osobe gdje redovnice rade (Ordinarijat, sjemenište, župa, Bogoslovija, samostan itd.).

Čl. 18.

Ugovor stupa na snagu danom potpisivanja obadviju strana iz ugovora: poslodavca i posloprimca.

U Splitu dana 2002.

Poslodavac

Posloprimac

.....
(Vlastoručni potpis i žig)

.....
(Vlastoručni potpis i žig)

Zaključak

U ovom radu smo donijeli "nacrt ugovora o zapošljavanju redovnica". Tu smo najprije obradili kratki uvod "ugovora" a onda smo točku po točku, pravno-praktičnom metodom (nomotehnika), napravili nacrt ugovora i pravno razjasnili. Smatramo da smo ovim pomogli dijecezanskim (nad)biskupima i redovničkim poglavarima i poglavari-cama kako bi sklapanje pisanog ugovora, prema kan. 681, § 2. o povjeravanju nekih djela redovnicima, bilo pravno i praktično prihvatljivije za poslodavca i posloprimca.

¹⁰ Usp. *Kriteriji o odnosima između biskupa i redovnika*, Sveta kongregacija za biskupe i Sveta kongregacija za redovnike i svjetovne institute, Rim 14. svibnja 1978, br. 57 i 58. Dokumentat je preveden na hrvatski u izdanju *Kršćanske Sadašnjosti*, Zagreb 1979. KS Dokumenti, br. 53.

*Sommario*SCHEMA DELLA CONVENZIONE SCRITTA PER LE OPERE
AFFIDATE ALLE RELIGIOSE

In questo articolo abbiamo cercato di presentare uno schema scritto riguardante le opere diocesane (o religiose) affidate alle religiose sia dal vescovo diocesano sia da superiori maggiori religiosi. Abbiamo sottolineato che religiose o i religiosi a quale è stata affidata qualche opera devono obediare ai propri superiori e ai vescovi diocesani nella materia della convenzione scritta. Secondo il diritto canonico la convenzione scritta va stipulata tra il vescovo diocesano o il superiore maggiore e la superiora maggiore dell'IVCR.